

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

39. An aliqua facta ebriorum non reputentur peccata, quæ alioquin
essent? Et an fornicatio in sommo contingens, & prævisa sit necessario
cavenda? Et quid si in ebrietate contingat? Sed inter alia, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

Villalobos in *Summa*, tom. 2. tract. 60. difficult. 6. n. 5. vbi sic ait. [El que de consejo de los Medicos beuisse una gran vez de vino, con que perdiesse el juicio, no se ha dallamar embrigado, como dize Syluestro, Cayetano, Navarro, y Lessio. Loqual podria acontecer en vn subitano temor de peste, quando no se hallassen otros remedios, & le mandassen para esto beuer mucho vino bueno, o contra vn malesicio, o por otra causa semejante: porque esto no es contra la templança; mas quando ay otros remedios non sera licito, aunque sea de consejo del Medico, como dize Cayetano. De loqual se sigue, que tambien podria vn hombre embriagarse, quando fuisse necessario para evitar la muerte, como tiene Lessio, contra Cayetano, dixiendo que fueron desta opinion muchos hombres doctos de la Vniuersidad de Louayna consultados sobre este caso. Ita ille.

3. Vnde immerito tam acriter vbi supra VVigers inuehitur in Lessium, cuius opinionem probabilem esse puto cum Layman, lib. 3. sect. 4. m. 5. vbi ita asserit. Non improbabiler ait Lessius licitum esse inebriari mortis vitandæ causa, quam tibi aliquis per violentiam ininuat: nisi propinanti respondeas, modo scandalum absit, neque cedat in contemptum virtutis temperantiæ à Christianis seruandæ. Probat: si enim ad redimendam vitam à Tyranno fas est sibi ipsi manum, vel pedem amputare, cur non etiam rationis vltimam ad breue tempus sibi adimere? Repognat tamen Caietanus 2. 2. quæst. 150. art. 2. ad 3. imò & S. Augustinus *serm.* 232. Etiam si ad hoc veniretur, inquit, vt tibi diceretur, aut bibas, aut morieris: melius erat, vt caro tua sobria occideretur, quam per ebrietatem anima moreretur. Sed Lessius respondet S. August. id dixisse propter ea, quæ per accidens coniuncta esse solent. Hac Layman. Vnde secundum hanc sententiam si aliquis prouocet se ad duellum, vel inuadat gladio, nisi æqualibus cyathis respondeas, potest respondere cum periculo inebriandi.

RESOL. XXXIX.

An aliqua facta ebriorum non reputentur peccata, quæ alioquin essent.

Et an fornicatio in somno contingens, ac prauisa sit necessario cauenda?

Sed inter alia, quæ ex doctrina prædictæ questionis inferuntur, vltimo queritur si quis ante ebrietatem, vel antequam subsequantur talia peccata externa, confiteatur, & accuset se de causa data, an teneatur postea confiteri, si dicta peccata subsequantur?

Et quid in supra dicto casu, si peccata illa commissa in ebrietate, si prior voluntas fuerit per penitentiam interrupta, an inducant ex communicationem, irregularitatem, & restituenti obligationem? Ex p. 3. tr. 6. & Milc. 2. Ref. 52.

Sup. conten-
to in hoc §
Vide doctri-
nam Resolu-
tionum dua-
rum sequen-
tiam, anno-
tationum.

§. 1. **A**firmatiuè respondet Pater Valquez cap. 2. tom. 1. disp. 227. cap. 3. n. 11. vbi sic ait. Vltimò addendum est, multa dicta, vel facta ebriorum non reputari peccata, quæ alioquin essent: id quod verum est etiam si præuideantur, quia in hominum æstimatione non censentur iniuriola, qualia sunt aliqua dicta, vel facta, quæ alioquin in sanamente iniuriola essent; nempe dicta, facta, & contumelia, ex quibus non sequitur aliis vltimò detrimentum, mors tamen, & damnum illius temporale peccatum est, quia re vera proximum lædunt. Sunt etiam alia peccata, quæ facta in ebrietate non imputantur, quia postulant scienter facti, vt imputen-

tur; huiusmodi est peccatum blasphemie, infidelitatis & periurij; nam qui non videt, vel dubitat esse falsum quod iurat, periurus non est, & peccata carnis, vt fornicatio, & pollutio imputantur ebrio; si vero hæc peccata in somno eueniant, non item, quia cum somnus sit causa naturalis, ebrietas vero præter naturam mirum non est, si aliqua quæ in somno eueniunt non imputentur, quæ vero in ebrietate accidunt imputentur, damnum autem proximi vitioque modo carere debemus, ne eueniat, vel ex somno, vel ex ebrietate alioquin imputabitur. Hac Valquez quæ mente tenenda sunt à Confessoribus.

2. Non desinat tamen adnotare, aduersus Valquez quod ad peccata blasphemie, periurij, & infidelitatis contrarium docere Thomam Sanchez in *Summa* tom. 1. lib. 1. c. 16. n. 44. Medinam in p. 2. q. 7. art. 5. concl. 4. Caietanum in 2. 2. q. 150. art. 4. dub. 2. & alios afferentes dicta peccata, licet in se non sint voluntaria, nec scienter facta; attamen in causis sunt voluntaria, cum sint prauisa, nec in hoc comparari debent factis. His tamen non obstantibus opinionem Valquez docent etiam Salas in p. 2. tr. 13. disp. 5. sect. 14. n. 114. Sayrus in *Clam Regia* lib. 2. c. 6. n. 42. & nouissimè Adamus Tannerus, vir quidem doctus in part. 2. disp. 4. q. 3. dub. 3. n. 65.

3. Addit etiam Sanchi vbi supra, contra eundem Valquez, non esse veram, fornicationem in somno contingentem, ac prauisam non esse necessariam cauendam, quia cum sit in damnum prolis, omnino cauenda videtur, sicut de peccatis in damnum tertij dicit ipse Valquez. Sed vtraque opinio est probabilis.

4. Notandū est etiā hic obiter contra Sotum in 4. disp. 1. 2. q. 1. ar. 7. Medinam in p. 2. q. 7. ar. 5. Henricum lib. 8. c. 5. n. 2. in glossa, littera F. Sanchi de *matrimonio* 3. lib. 9. disp. 4. 5. n. 28. Salas in p. 2. tr. 13. disp. 5. sect. 9. Becanū p. 2. tr. 2. c. 3. q. 6. n. 8. Tannerum in p. 2. disp. 4. dub. 3. n. 35. & ibi Suarez tract. 5. disp. 3. sect. 4. n. 5. opera in ebrietate contingentia, & omnia alia, quæ efficiuntur quando non manent amplius in potestate operantis, non informati malicia aliqua morali, & per consequens non esse peccata, neque denominationate extrinseca à malitia causæ, sed esse quosdam peccata præcedentis effectus, sicuti quando quis occidit hominem, mors non est peccatum, sed peccati effectus. Et ita docent Valquez in p. 2. tr. 10. 3. disp. 9. 40. 2. & seq. Azorius in 1. lib. 1. c. 7. q. 1. Saurus in *Clam Regia* lib. 2. c. 6. n. 16. Herrera in 2. sent. disp. 20. q. 8. & ipse interuertiarij, vt Sanchez in *sum.* tom. 1. lib. 1. c. 16. n. 46. hanc opinionem probabilem esse putant.

5. Dicendum est tamen, stando etiam in prima intentione, quòd si quæpiam ante quæ subsequantur dicta peccata externa, peniteat causa data, & per consequens non erunt vocata formaliter, & in se peccata, quia per penitentiam causa eorum fuit interdicta, & ideo sunt peccata inuoluntaria. Ita Sotus in 4. disp. 1. 2. q. 1. ar. 7. Henricus que 2. vbi supra. Medina in p. 2. q. 7. art. 5. Becanū p. 2. tr. 2. c. 3. in fine, Gratius in *decois* p. 1. lib. 2. c. 8. n. 14.

6. Imò ego puto cum Soto vbi supra, Sanchi de *matrimonio* 3. lib. 9. disp. 4. 5. n. 29. Salas in p. 2. tr. 13. disp. 5. sect. 8. n. 59. & alijs, quòd si quis ante ebrietatem, vel antequam subsequantur talia peccata externa, confiteatur, & accuset se de causa data, non teneatur postea confiteri si dicta peccata subsequantur; sed plus adhiberi debet penitentiam, si dicta peccata subsequantur; vt dicitur in Henrici lib. 5. c. 5. n. 5. in glossa, littera H. nec peccata illa commissa in ebrietate, si prior voluntas, non vt dictum est, fuerit per penitentiam interrupta, potest inducere excommunicationem. Sed contrarium docet Valquez in p. 2. disp. 94. c. 4. in fine. Azorius tom. 1. lib. 1. cap. 7. q. 1. & alij, afferentes in tali casu supradicta peccata inducere irregularitatem, excommunicationem, & restituenti obligationem.

7. Limitat tamen hanc sententiam Sanchez. in summa, tom. 1. lib. 1. cap. 16. num. ult. non procedere in peccatis solius oris? Nam si excommunicatio lata esset in peritium, non includeretur peritium volutum in sola causa, vt est in casu nostro, & idem docet Suarez de Religion, tom. 2. lib. 3. cap. 8. num. 6. in casu simili, nempe de excommunicatione lata in peritium, docet enim in excommunicatione non includi peritium inaduertenter prolatum ratione consuetudinis.

RESOL. XL.

An qui edit vsque ad vomitum, peccet mortaliter Ex p. 5. tr. 13. & Misc. 1. Ref. 40.

§. 1. DE hac questione olim mihi quaestio fuit cum quodam Religioso, Dominicano, viro quidem docto & amicissimo, ille enim agentem sententiam sustinebat, ego negantem, quam nunc etiam teneo, & tenet nouissimè Ioannes Henriquez in compend. casuum moral. cap. 29. num. 9. vbi sic ait. Algunos Doctores an firmando, que tambien es pecado mortal la gula, quando el hombre aduertidamente come hasta vomitar. Pero otros Doctores afirman mas probablemente, que eso no es mas que pecado venial; porque no ay raxon alguna, que prueue ser pecado mortal, pues no es esto contra algun mandamiento de Dios, ni de la Iglesia, ni es en dano notable de persona alguna, ni se pone en esto el ultimo fin. Sic ille, & ego.

RESOL. XLI.

An peccet offerens alicui occasionem peccandi propter aliquem bonum finem; v. g. apponere occasionem uxori, vt adulteretur, aut famulis vt furentur, vt sic deprehensi respiciant? Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. Ref. 18.

§. 1. CLARUM est licere, v. g. viro suspicanti adulterium vxoris, illam obseruare cum testibus, vt eum possit de adulterio conuincere; nec peccare parentes, vel heros qui filiis, vel famulis non auferunt occasionem aliquam furandi, cum eos ad furandum propensos norunt, vt sic in futo deprehensi respiciant. Ita docent Valentinia tom. 2. disp. 5. q. 6. punct. 5. dub. 7. in fine, Molina tom. 3. p. 2. tract. 2. disp. 739. num. 8. Vega in summa tom. 1. cap. 120. cas. 1. Sanchez vbi infra, & alij penes ipsum; nam hoc non est cooperari ad peccatum, sed permittere vnum committi, vt plura alia euitentur.

2. Difficultas consistit, an licitum sit in his casibus non solum non auferre, sed apponere occasionem vxori, v. g. vt adulteretur, aut famulis vt furentur. Negatiuam sententiam docet Sanch. tom. de marit. lib. 10. disp. 12. n. 13. cum Emanuel. Sa ver. peccatum, num. 7.

3. Sed Petrus Nauarra de rest. lib. 3. c. ult. in noua edit. n. 104. affirmatiuam sententiam tenet, quam nouissimè sequuntur Layman in Theol. mor. lib. 2. tr. 3. c. 13. n. 5. & Sancius in selectis, disp. 35. num. 12. vbi sic ait. Adhaereo opinioni, asserentium offerentem alicui occasionem ad peccatum, vt deprehensus in illo respiciat, vel ob alium bonum finem, non peccare. Ita ille. Et ratio est, quia id non est formaliter cooperari ad peccatum, sed materiam, & oc-

Tom. V 11.

casione peccati ministrando, illud permittere: no quod permittens intendat malum peccati fieri, sed potius graue aliquod malum impedire.

RESOL. XLII.

His diebus interrogatus fui an qui vulgo Sagiteri vocantur, possint conducere concubinam in domum amasij?

Et quid est dicendum de aurigis deferentibus meretricem ab vno loco ad alium, quam sciunt illuc petere ad peccandum? Ex p. 3. tr. 6. & Misc. 2. Ref. 11.

§. 1. Hic casus frequenter accidit, & tunc affirmatiuam sententiam aliqui probabilem esse dixerunt ex auctoritate Azorij tom. 2. lib. 12. c. ult. quaest. 8. asserentis licitum esse famulis deducere concubinam in domum heri, vel alium locum in quo peccaturus est. Sed quia in isto casu Azorij adest tantum simplex comitatus, & non concursus physicus, vt in casu, de quo loquimur, ideo tunc adduxi Franciscum Merollam in disp. Theol. mor. tom. 1. disp. 2. c. 4. dub. 10. corol. 3. n. 280. vbi sic ait. Ex hoc colligitur quid dicendum sit de aurigis deferentibus meretricem ab vno loco ad alium, quam sciunt illum illuc petere ad peccandum? hi enim regulariter excusantur a peccato, quia adest causa non amittendi lucrum, quod ex eo ministerio comparant. Ita ille, & ego.

Sup. hoc infra in Ref. 46. ante medium, & in Ref. 47. ad medium, vers. Addunt & in Ref. 73. §. Ex dictis.

* Sup. his aurigis in fine Ref. seq.

RESOL. XLIII.

Quis minabatur mortem famulo, si non deferret literas Domine, in quibus ad peccandum prouocabatur, quas sinit, an si hoc faceret peccaret mortaliter?

Et an idem dicendum sit de famulis scribentibus tantummodo huiusmodi literas?

Et quid, si in dictis literis herus petat solum a concubina, vt tali hora ad se veniat, vel ad talem locum, an in tali casu possit tales literas deferre, vel ore hoc nunciare?

Et quid de famulis, quos herus mittit feminam insequantur, vt videant, vbi habitet, vel id inquirant. &c.

Et quid est dicendum de aurigis deferentibus meretricem de vno loco ad alium? Ex p. 3. tr. 6. & Misc. 2. Ref. 46.

§. 1. Hic casus in facti contingentia, torfit multorum ingenia, quia contulens multos Theologos interrogauit; & negatiue respondendum videtur, quia verba sunt intrinsece mala, & deferre tales literas idem est, ac si deferret internuntium de rebus turpibus. Ergo, &c. Et ita hanc sententiam docent Sanch. in sum. tom. 1. lib. 1. c. 7. n. 26. & Rebellius p. 1. lib. 1. q. 14. sect. 7. n. 53. Molfesius in sum. tom. 1. tract. 8. cap. 10. n. 60. & alij, & ita ego tunc etiam consului.

Sup. hoc in duabus Ref. seqq. & infra in Ref. 73. §. Ex dictis, & in Ref. 78. §. 2. ad lin. 13. Vers. nec literas heri.

2. Verum aliqui contrariam sententiam putant probabilem; nam videtur dispar ratio de internuntio, & de literis. Nam famulus, qui internuntium de rebus turpibus deficit concubinae heri, directe ac proxime censetur peccato heri cooperari, tanquam instrumentum, quo mediante herus inducit mulierem illam ad peccandum secum. ideo est omnino intrinsece malum, ac proinde in nullo euentu licitum. At verò de deferre tantum literas ita materialiter, non videtur directa cooperatio ad peccatum, tanquam proximum instrumentum, sed magis remote se habet, & ideo videtur saltem in aliquo casu extremae necessitatis, vt ad euadendam mortem sibi comminatam, licite posset famulus eiusmodi literas deferre. Et ita

hanc